

Lėtu žingsniu po atsikuriančią Paukščių karalystę

Arba pasivaikščiojimai greta Dituvos sodų

Neabejojame, kad kvapnieji šaltalankiai jau ne kartą jus viliojo užsukti į Dituvos sodų pakraštyje įsikūrusį Kliošių kraštovaizdžio draustinį. Bet ar pažįstate kitas šios teritorijos įžymybes? Ką žinote apie patį šaltalankį? Kviečiame susipažinti su TOP5 gamtinėmis šios vietovės vertybėmis ir patyrinėti jas iš arčiau keliaujant pasivaikščiojimo trasomis.

Lėtai kviečiame keliauti tam, kad Jūsų patirtis būtų įspūdingesnė – gamtoje atsargumas, tylą ir išlaikytą ramybę reiškia daugiau atsiveriančių paslapčių..

Šiai pažinčiai jums reikės:

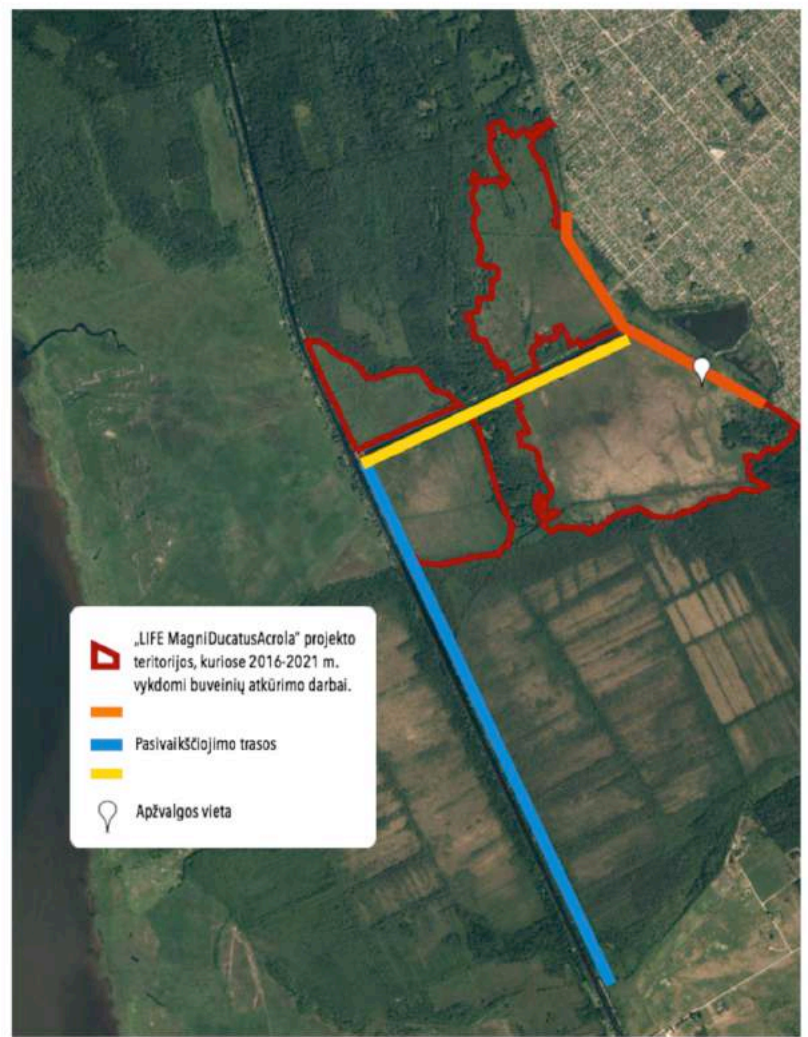
- 1 poros žygiams tinkančių batų;
- 1 žiūronų ar fotoaparato;
- 1 draugo (pagal skonį, galite jų pasikviesti ir daugiau arba visai atsisakyti);
- 1 termosu arbatos, sausainių sau bei savo draugui;
- gamtoje neišsiskiriančių, neryškių drabužių.

TOP5

Pajūrinis sotvaras (lot. *Myrica gale*). Šis augalas – vienas specifiskiausių draustinio gyventojų. Tikra superžvaigždė. Rytinė draustinio dalis yra vienintelė natūrali į Raudonąją knygą įrašyto sotvaro buveinė Lietuvoje! Labiausiai šį augalą išgarsino Rygos balzamas, kurio gamyboje naudojami sotvaro lapai. Šis augalas taip pat naudojamas arbatos, alaus gamyboje, seniau jo užpilu gydė odos ligas. Pasakojama netgi apie abortą skatinančias sotvaro savybes! Nepaisant plataus šio augalo naudojimo, jo

skinti negalima, krūmu reikėtų grožėtis iš tolo. Tai – reta ir saugoma rūšis. Komerciniam naudojimui pajūrinis sotvaras auginamas specialiose tam skirtose vietose, tad natūralias augimvietes palikime gamtai.

Sotvarus galite pamatyti keliaudami **oranžine** trasa ir stabtelėję pasigrožėti atsiveriančiu vaizdu į pelkę apžvalgos vietoje. Tolėliau nuo pelkės krašto matomi žemi, tamsiai žali krūmai ir yra pajūriniai sotvarai.

Meldinė nendrinukė

(lot. *Acrocephalus paludicola*).

Šis, vos už žvirblį mažesnis paukštis, ornitologų ir gamtininkų pasaulyje savo žinomumu prilygsta popmuzikos dievaitei muzikos pasaulyje. Meldinė nendrinukė žinoma ne tik dėl savo retumo (jis peri vos 4 pasaulio šalyse), bet ir dėl išskirtinio gyvenimo būdo. Šių paukščių patelės – atsidavusios motinos pavyzdys. Jos per vasarą veda dvi vadas ir vienos savo vaikus augina, per dieną juos pamaitindamos kelis šimtus kartų. Patinėliai, tuo tarpu, rūpinasi savo teritorijos apsauga ir naujų romantiškų santykių užmezgimu.

Šie santykiai taip pat išskirtiniai – poruojamasi su skirtingomis patelėmis, o aktas trunka neįprastai ilgai (apie 20 min.), palyginus su panašiais paukščiais (apie kelias sekundes)! Patinų sėklidės gali būti laikomos vienomis didžiausių paukščių pasaulyje. Jei tokias sėklides turėtų žmogus, jos būtų didelių arbūzų dydžio.

Nors Kliošių kraštovaizdžio draustinio vakarinė dalis (už Vilhelmo kanalo) yra svarbiausia meldinių nendrinukų perėjimo vieta Lietuvoje, greta Dituvos sodų esančioje teritorijoje kol kas

šie giesmininkai neperi. Gamtininkai deda visas pastangas, kad šios teritorijos gamtinė vertė padidėtų, čia atsikraustyti ir retieji sparnuočiai. 2016-2021 m. projekto „LIFE MagniDucatusAcrola“ metu, 177 ha teritorijoje vyks buveinių atkūrimo darbai – bus šalinami menkaverčiai krūmynai, vykdomas nendrynų šienavimas, o susidariusi biomasė – išvežama. Atviros pelkių buveinės (neapaugusios krūmais) yra pačios vertingiausios retoms rūšims gyventi. Jei norite su meldinėmis nendrinukėmis susipažinti iš arčiau, gegužės–rugpjūčio mėn. saulei leidžiantis eikite pasivaikščioti kita Vilhelmo kanalo puse. Visiems paukščiams nutilus, turėtumėte išgirsti orą virpinančią meldinės nendrinukės giesmę.

Raudonkojis tulikas (lot. *Tringa totanus*) Nors ir ne toks retas kaip meldinė nendrinukė, šis paukštis taip pat įrašytas į Lietuvos Raudonąją knygą ir yra ne mažiau įdomus. Šioje teritorijoje stebimos pavienės perinčios poros. Raudonkojai tulikai drauge su kitais tilvikais vieni pirmųjų pavasarį grįžta į savo perimvietes, ilgomis oranžiniai raudonomis kojomis braido po želti tik pradedančią žolę, traukia savo vardą primenančią malonių švilpesių seriją „tiulih tiulih tiulih tiulih“. Priešingai nei meldinės nendrinukės, raudonieji tulikai yra ištikimi savo antrajai pusei – sudaro poras visam gyvenimui. Nepaisant to, patinai kasmet savo damas vilioja. Jie pirmieji grįžta į perimvietes, įsikuria ir pradeda rengtis kasmetinėms tuoktuvėms. Vilionių šokis vyksta ore.

Patinėlis pakyla ir leidžiasi, skrydžio metu gieda ir drebina žemyn nuleistus sparnus. Susilaukus paukščiukų, jie maitinami apie 24 valandas po išsiritimo, o po to „išvaikomi“ iš lizdo. Nepaisant to, tėvai vis dar juos prižiūri. Patelė pirmoji palieka teritoriją, o vyras lieka su jaunikliais, kol jie apsiplunksnuoja (apie 23-25 dienų po išsiritimo).

Pievinė lingė (lot. *Circus pygargus*) – taip pat retas, į Lietuvos Raudonąją knygą įrašytas grakštus plėšrusis paukštis.

Lingės žmonės dažnai maišo su vanagais. Nors

šie paukščiai priskiriami tam pačiam vanaginių būriui, tačiau lingės pasižymi išskirtine polėkio savybe – skrenda aukštai iškėlusios sparnus ir linguodamos į šonus. Į šį specifinį bruožą atsižvelgta šiems sparnuočiams duodant lietuvišką pavadinimą. Lietuvoje dažniausiai sutinkamos nendrinės ir pievinės lingės. Pievinė lingė yra retesnė ir kur kas mažesnė. Ji šioje teritorijoje neperi, bet atskrenda maitintis. Lengiausia linges pastebėti sklandant (medžiojant) virš atvirų vietų.

Dygliuotasis šaltalankis

(lot. *Hippophae rhamnoides*) gamtiniu požiūriu gal ir neprilygsta kitoms šios teritorijos superžvaigždėms, bet savo ryškiais ir kvapniomis uogomis jau spėjo pakerėti ne tik žmones, bet ir sparnuotuosius jų kaimynus. Oranžiniais gardėsiais skanauja įvairūs smulkūs paukščiai. Didesni sparnuotųjų kiekiai šaltalankiuose apsilanko rudeninės migracijos metu (rugsėjo–spalio mėn.). Čia zuja strazdai, žaliukės, dagiliai. Kiti paukščiai tankiose šaltalankių šakose įsikuria. Čia galima sutikti įvairias devynbalses, pečialindas. Šiame sąžalyne stebėta netgi Europos mastu saugoma **raiboji devynbalsė**

(lot. *Sylvia nisoria*). Šaltalankių krūmai turi lytį. Norint gardžiuotis jų uogomis, reikalingi vyriškos ir moteriškos lyties šaltalankiai bei sėklas išnešiojantis vėjas. Uogas veda tik *moteriškas* krūmas. Lietuvoje auga tik viena šaltalankių rūšis ir ta pati – nenatūraliai. Tai – žmogaus įveistas augalas. Spartus jo plitimas gali daryti žalos natūraliai mūsų šalies gamtai t.y. užgožti vietinius augalus, todėl svarbu stebėti šaltalankių plitimą, jį kontroliuoti. Gėrėkis šaltalankių aromoterapija žingsniuodamas **oranžine** trasa. Mažai kur Lietuvoje galima stebėti kažką panašaus!

Lankstukas sukurtas įgyvendinant projektą „Meldinei nendrinukei tinkamų kertinių buveinių tinklo formavimas siekiant užtikrinti ilgalaikę jos apsaugą Lietuvoje“ (LIFE MagniDucatusAcrola) nr. LIFE15 NAT/LT/001024. Jį finansuoja Europos Sąjungos LIFE programa, Lietuvos Respublikos Aplinkos ministerija ir projekto partneriai. Daugiau apie projektą: www.meldine.lt Naudojamos Žymanto Morkvėno, Mariaus Čepulio, Ritos Grinienės nuotraukos.